

29.11.2022

Tuusulan kunta
Karjalainen Vilma
PL 60
04301 Tuusula

Keski-Uudenmaan alueellisen vastuuseon lausunto Vanutehtaan asemakaavaluonnoksesta

HEL 2022-000724 T 10 03 01

Tuusulan kunta on pyytänyt Keski-Uudenmaan alueelliselta vastuuseolta lausuntoa Jokelan Vanutehtaan alueen asemakaavaluonnoksesta. Museo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristöjen vaalimisen näkökulmasta ja lausuu kantanaan seuraavaa.

Asemakaavan muutos koskee Opintien ja Nukarintien risteystä ympäröivää aluetta, joka sijaitsee Tuusulan pohjoisosassa Jokelan taajamassa. Kaavatyön tavoitteena on kehittää Jokelan keskustan palveluihin tukeutuvia alueita asumiskäyttöön. Alueen asemakaavat ovat vanhentuneet eivätkä enää vastaa tarpeita tai maankäyttötavoitteita. Kaavatyön edetessä selvitetään mahdollisuuksia edistää Nukarintien varren kortteleiden suunnittelua yhteistyökumppanin kanssa ja sijoittaa alueelle tehokkaampaa yhtiömuotoista rakentamista. Kunnan omistamia maa-alueita kehitetään tiiviinä pientaloalueina. Lisäksi kaavatyön yhteydessä tarkistetaan katualueen leveyksiä ja kaavamerkintöjä Opintien ja Nukarintien alueilta, sekä suojellaan luonto- ja kulttuuriarvoja.

Kaava-alue sijaitsee osittain valtakunnallisesti merkittävällä Jokelan teollisuusalueella (RKY2009). Jokela on varhainen esimerkki rautatien varrelle rakentuneesta monipuolisesta teollisuusalueesta, ja neljän tehdaskokonaisuuden ympärille kasvaneesta taajamasta. Kaavahankkeen rakentaminen sijoittuu pääasiassa palaneen vanutehdaskokonaisuuden alueelle. Tuhoutuneesta tehdasrakennuksesta huolimatta alueen kehittämisessä tulee ottaa huomioon valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen ympäristöjen kehittämisen reunaehdot. RKY-alueilla kyse on alueiden kehittämisestä niiden arvoja vahvistavalla ja niihin sopeutuvalla tavalla. Varsinkin täydennysrakentamisen sopeuttamista kulttuuriympäristön ominaisuuteeseen ja erityispiirteisiin tulee tarkastella huolel-

29.11.2022

la, ja tämä tulee ottaa huomioon eri maankäyttöluonnosvaihtoehtoja tarkasteltaessa.

Asemakaavan muutoksesta on laadittu kaksi luonnosvaihtoehtoa. Kaavaluonnoksessa eri vaihtoehtoja on punnittu seuraavasti; ”VE 1 on vaihtoehtoista taloudellisesti kannattavampi. VE 2 mahdollistaa alueelle suuremman asukasmäärän, mikä vaikuttaa talouteen pitkällä aikavälillä positiivisesti. VE 1 säästää maakunnallisesti arvokkaan lehdon kokonaisuudessaan, joten sen negatiiviset vaikutukset luontoon ovat pienemmät kuin vaihtoehdossa 2. Korttelien ulottamisella pidemmälle etelään VE 2:ssa ei siis saavuteta ainakaan taloudellista hyötyä. Kaupunkikuvallisesti vaihtoehtojen suurimmat erot muodostuvat liikenneratkaisuista ja niiden vaikutuksesta erityisesti jalankulkijan kokemukseen. VE 1 rauhoittaa jalankulun omille reiteilleen, kun taas VE 2 ohjaa jalankulkua kaupunkimaisempaa katu ympäristöä pitkin, ja rakennukset pääsevät reunustamaan katu ympäristöä. VE 1:n päättyvä katu voidaan nähdä ajoneuvoliikenteen kannalta heikompana ratkaisuna kuin VE 2:n ratkaisu. VE 1 säilyttää toisaalta mahdollisuuden tarpeen mukaan jatkaa katua tulevaisuudessa laatikkotehtaan aluetta sivuten Nukarintielle. Kadun jatkaminen kuitenkin yhdistäisi alueen entistä tiiviimmäksi osaksi valtakunnallisesti arvokasta RKY aluetta, ja asettaisi vaatimuksia Vanutehtaan alueen rakentamiselle. VE 2 on ja tulee tulevaisuuden näkymisen valossa pysymään rakenteellisesti irrallisena suhteessa RKY-alueeseen, ja sitä voitaisiin suunnitella vahvemmin alueena, jolla on oma identiteetti.”

Edellä listattu punninta pitkälle perustelee myös museon kantaa luonnosvaihtoehtojen suhteen, joista VE1 huomio paremmin paikan ominaisluonteen ja erityispiirteet.

Kaavaluonnoksessa Tiilitehtaan isännöitsijän talo/konttori sekä ulkorakennus on varustettu sr-merkinnällä. Kaavakartassa tulee yksilöidä tarkemmin sr-määräyksiä. Museo esittää Tiilitehtaan isännöitsijän talolle merkintää sr-1, määräyksenään; ”historiallisesti ja taajamakuvallisesti huomattavan arvokas rakennus. Rakennusta tai sen osaa ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus-, muutos- tai lisärakentamistöitä, jotka heikentävät rakennuksen rakennustaiteellisia, historiallisia tai taajamakuvallisia arvoja tai muuttavat arkkitehtuurin ominaispiirteitä. Korjaamisen lähtökohtana tulee olla rakennuksen alkuperäisten tai niihin verrattavien rakenteiden, rakennusosien ja niiden yksityiskohtien, materiaalien ja värien säilyttäminen. Mikäli alkuperäisiä rakennusosia joudutaan pakottavista syistä uusimaan, se tulee tehdä alkuperäistöytöksen mukaisesti”.

29.11.2022

Ulkorakennukselle museo esittää määräystä sr-2; ”Paikallishistoriallisesti ja aluekokonaisuuden kannalta arvokas rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksen keskeiset alkuperäiset ominaispiirteet tulee säilyttää ja niiden tulee olla korjaustöiden lähtökohtana. Rakennuksen ulkoasun korjaus-, muutos- ja lisärakentamistyöt ja rakennusosien uusiminen on toteutettava rakennuksen alkuperäisiin ominaispiirteisiin hyvin soveltuvalla tavalla.

Jokelan alueen nuorempaa kerrostumaa edustavat Opintien länsipuolelle sijoittuva Ventoniemen liikerakennus sekä linja-autohalli vuodelta 1952, sekä noppamainen telttakattoinen asuinrakennus vuodelta 1935. Kohteilla on merkitystä historiallisina taajamakuvallisina kerrostumina yleisesti Jokelan, mutta erityisesti Opintien itäpuolen muuttuvassa ympäristössä. Museo pitää tärkeänä, että Opin- ja Nukarintien kulmassa oleva Ventoniemen vanha liikerakennus on mukana korttelikehittämisen lähtökohtana. Myös esitetyissä massoitteluluonnoksissa paikan historiallisen kerroksellisuuden kannalta tärkeä liikerakennusosa niveltyisi vaivattomasti tontin jatkokehittämiseen. Museo esittää rakennukselle merkintää sr-3; ”Paikallishistoriallisesti ja aluekokonaisuuden kannalta arvokas rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksen keskeiset ominaispiirteet tulee säilyttää ja niiden tulee olla korjaustöiden lähtökohtana”.

Lisätiedot

Juha Vuorinen, tutkija, puhelin: 310 36940
juha.h.vuorinen(a)hel.fi

Kulttuuriympäristötiimi, kulttuuriympäristöpäällikkö

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

4 (4)

29.11.2022

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Postiosoite
PL 17401
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kulttuurijavapaa-aika@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki 17

Puhelin
+358 9 310 1060
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
fi0680001200062637
Alv.nro
fi02012566